

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto - \$6.00
Za pol leta - \$3.00
Za New York celo leto - \$7.00
Za inozemstvo celo leto - \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 115. — ŠTEV. 115.

NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 16, 1923. — SREDA, 16. MAJA, 1923.

VOLUME XXXI. — LETNIK XXXI.

MEDNARODNI ŽENSKI KONGRES V RIMU

1400 žensk se je udeležilo mednarodnega ženskega kongresa. — Mussolini je obljubil gotovim razredom žensk volilno pravico. — Italijanke mislijo, da so z enim samim zamahom dosegle to, za kar so se morale ženske drugih držav boriti desetletja.

Rim, Italija, 15. maja. — Deveti kongres Mednarodne zveze za žensko volilno pravico se je začel v navzočnosti 200 delegatkinj, ki zastopajo štirideset narodov ter tisoč in dvesto italijanskih delegatkinj, katere je pozdravil kraljevi komisar Cremonesi. Za njim je govoril, burno pozdravljen od delegatkinj, ministrski predsednik Mussolini in za njim predsednica kongresa, Mrs. Carry Chapman Cotf. Slednja je rekla:

„Nismo prišle na deveti kongres v Rim tega leta bojazljive, da prosimo za majhno uslugo. Večina nas ima volilno pravico ter predstavljamo del kolektivnih vladarjev narodov.“

Nato pa je nadaljevala, obrnjena proti Mussoliniju: „Gospod Mussolini, o vas govore v sedanjem času po celem svetu več kot o katerikoli drugem človeku. Pravijo nam, da se zavzimate za red, enotnost, domoljublje, za boljše in višjo civilizacijo. To so tudi naši ideali. Mi zahtevamo dobro vzgojene moške in ženske, šole za vsakega otroka, dela in dobre plače za vse, boljše zavetišča, večjo znanstveno skrb za otroke, da bodo vzrasli ter izvedli boljši red v javnih zadevah.“

— Mi smo naprosile civilizirane dežele sveta, naj sprejmejo naš program in naša prizadevanja. Tudi to vladno prosimo za to, Italija se nahaja danes na strani manjšine glede ženskega vprašanja ter upamo, da bo vaša vlada, Signor Mussolini, privedla to deželo svetovnega slovesa v tabor napredne večine.

Z velikim ploskanjem so sprejele delegatkinje izjavo Mussolinija, da je njegova vlada pripravljena dati gotovim kategorijam žensk volilno pravico.

Italijanske delegatkinje se strahno vesele te izjave, kajti vedo, da so z enim samim zamahom dosegle to, za kar so se morale ženske drugih dežel boriti desetletja.

Na redni seji se je razpravljalo o umrljivosti otrok. Tudi je bil sprejet sklep, ki zahteva spolni pouk v šolah ter sklep, da morajo biti vsi poklici odprti za ženske, na temelju popolne enakopravnosti z moškimi.

POČENJANJE KITAJSKIH BANDITOV.

Peking, Kitajska, 15. maja. — Kitajski banditi so zapretili danes, da bodo pomorili vse svoje jetnike, katere so odvedli z ekspresnega vlaka, če ne bo takoj takoj dospela odkupnina.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

se potom naše banke izvršujejo zanesljivo, hitro in po niskih cenah:

Včeraj so bile naše cene sledeče:
Jugoslavija:
Razpoložljiva na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Krajuju, Celju, Mariboru, Dubrovniku, Splitu, Sarajevu ali drugod, kjer je pač za hitro izplačilo najugodnejše.
1000 Din. ... \$11.30 ... K 4,000
2000 Din. ... \$22.40 ... K 8,000
5000 Din. ... \$55.50 ... K 20,000

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računimo posebej po 15 centov za poštnino in druge stroške.

Italija in zasedene ozemlje:
Razpoložljiva na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu, Opatici in Zadru.
200 lir \$10.70
300 lir \$15.75
500 lir \$25.75
1000 lir \$51.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 200 lir računimo posebej po 15 centov za poštnino in druge stroške.
Za polnjenje, ki presegajo znesek pet tisoč dinarjev ali po dvanajst lir dovoljajemo po možnosti še poseben popust.

Vrednost dinarjev in liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Računamo po ceni onega dne, ko nam dosepe poslani denar in vsake.

Glede izplačil v ameriških dolarjih glejte posebne cene v tem listu.

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK
22 Cortlandt Street New York, N. Y.
Glavno zastopništvo Jadranske Banke.

(Advertisement)

RAZMERE V "HIŠI DAVIDA"

V St. Joseph, Mich., je posebna verska sekta, ki se imenuje "Hiša kralja Davida". Načelnik sekte je "kralj" Benjamin Purnell. Moški člani nosijo dolge brade in dolge lase ter ne zavzavajo nobenega mesa. Zadnjič je pa prišlo oblastim na nos, da v "Hiši kralja Davida" igrajo ženske poglavito vlogo, da se vrše tam orgije, ki niso do voljene po ameriških postavah. Vlada je uvedla natančno preiskavo. Slika nam kaže sodnijske uradnike, ki izprašujejo državno pričo Mrs. Helen Couch, nekdanjo članico te verske sekte.

MOKRAČI ZAHTEVAJO PODPIS PREKLICA

Mokrači zahtevajo, da podpiše newyorški governer Smith predlogo, ki razveljavlja Mullin-Gage prohibicijsko postavo.

Albany, N. Y., 15. maja. — Mokraški voditelji, katerim načeljuje senator Dunnigan iz Bronxa ter član zakonodaje, Culliver, iz Manhattana, se pripravljata v družbi drugih voditeljev na javno zaslišanje, ki bo mogoče najbolj senzacionalno v moderni zgodovini države New York. Imela sta danes dolgo konferenco z drugimi voditelji, s katerimi sta sestavila načrt za javno zaslišanje, ki se bo pričelo tukaj prihodnji ponedeljek.

— Vsakdo ve ter v polni meri razume, — je rekel senator Dunnigan, — kaj pomenja naša predloga. Vsakdo, katerega srečam in s katerim govorim v New Yorku, mi pravi, da je za preklie in tega ne morem povedati dosti naglas. Jaz dobro vem, kaj govorim, če ugotavljam, da prevladuje velikomokraško razpoloženje po celi državi New Yorku, tudi izven mesta New Yorka.

Sam Gompers, predsednik Ameriške delavske federacije in Austen Fox bosta vodila zagovornike mokrote. Pozvani so bili na zaslišanje še nadaljni odlični mokraški govorniki, a Dunnigan ni hotel objaviti njihov imen.

Med temi bo tudi prejšnji senator Bailey iz Texasa, kateremu bo stal nasproti znani kričač Bryan, ki je bil nekoč državni tajnik.

O poteku tega javnega zaslišanja bomo poročali pravočasno.

VELIKA NESREČA V HOT SPRINGS.

Hot Springs, Ark., 15. maja. — Tukajšnje splošno znano kopališče je obiskala velika nesreča. Kopališče je bilo deloma uničeno od vode in požara. Pogorelo je več velikih hotelov ter se glasi, da je izgubilo nekako petdeset ljudi življenje. Vseled velikih kopalnic nalivov je vzdrla voda s treh strani v dolino, v kateri leži kopališče.

KITAJSKI BANDITI OROPALI LADJO.

Hongkong, Kitajska, 14. maja. Na parnik "Taishun" je prišlo 40 piratov, ki so bili oblečeni kot potniki. Na visokem morju so napadli posadko, jo premagali ter oropali potnike za 60.000 dolarjev. Parnik so nato zapeljali v veliko močvirje. Potnikov je bilo sedemdeset. O predrznežih nima vlada nobenega sledu, ali ga pa noče imeti.

FINANČNI POLOŽAJ BIVŠE CESARICE

Prejšnja avstrijska cesarica Zita ima baje samo še en nakit, a še tega ne more spraviti v denar. — Njen finančni položaj je slab.

Pariz, Francija, 15. maja. — Če ne bo kmalu rešeno vprašanje privatne imovine, zamrlega prejšnjega avstrijskega cesarja Karola, bodo prejšnja cesarica Zita in njeni otroci popolnoma obubožali. Denar, katerega je mel Karol, je hitro pošel in njegovi udovi je ostalo le še nekako tisoč angleških funtov, katere je dobila, ko je prodala zaloge vina ter nakit cesarja. S tem denarjem morajo živeti ona in njeni otroci do leta 1924.

Prejšnja cesarica upa, da bo do onega časa rešeno vprašanje privatne imovine, zamrlega prejšnjega kralja ali da bo določena zanjo in njene otroke penzija.

Medtem pa si španski dvor na vse mogoče načine prizadeva, da olajša njej in njenim otrokom življenje. Ves nakit, katerega je vzel Karol s seboj v Švico, je bil prodan in dobljeni denar porabljen. Le ne sam dragulj je ostal v posesti Zite. To je slavni florentinski demant, četrti največji kar jih je na svetu. Švicarji ga nočejo kupiti, ker je prevlečen za navadno uporabo in ker ima v glavnem zgodovinsko vrednost. Zita upa, da ga bo kupila italijanska vlada, ker je bil kamen dolgo časa v posesti Italijanov.

Glasi se pa, da nimajo Italijani nobenega posebnega veselja stopi v pogajanja z dediči Karola glede habsburških posesti, ki se nahajajo v Italiji, a glede Florentinskega demanta se lahko prično posebna pogajanja.

Z denarjem, katerega bi dobila Zita za ta demant, bi v miru lahko živela do konca svojih dni ter še pustila otrokom izdatno premoženje.

Tudi vprašanje privatne lastnine Habsburžanov v Avstriji bo treba nekoč rešiti.

POTRES V RIMU.

Rim, Italija, 15. maja. — Danes zjutraj so se pojavili v tukajšnjem mestu trije močni potresni sunki. Povzročena škoda ni posebna.

SMRT BIVŠEGA FRANCOŠKEGA MINISTRskega PREDSEDNIKA.

Pariz, Francija, 15. maja. — Tukaj je umrl bivši francoski ministrski predsednik dr. Freyinet. Star je bil 85 let.

NADALJNE ŽRTVE ZAKONSKIH CREIGHTON

Sorodnik Mrs. Creighton je baje kazal iste simptome kot njen brat. — Zahtevali bodo ekshumiranje staršev obdolženega moža.

Oblasti Essex okraja jo danes priznale, da bodo preiskale smrt najmanj treh nadaljnjih sorodnikov Raymond Averyja, če bo preiskava trupel Mr. in Mrs. Creighton starejših upravičila tak korak. John Creighton mlajši in njegova žena Mary sta v ječi v Newarku, N. J., obdolžena, da sta umorila z arzenikom Averyja, osemnajstletnega brata mlade Creighton.

Izza aretacije mlade dvojice je okrajni pravdnik Bigelow izvedel, da je pred sedmimi leti umrla v Rahway Mrs. Avery, stara mati Mrs. Creighton in da sta umrli tudi dve teti, pri katerih je živela takrat Mrs. Creighton. Glasi se, da so vse tri umrle na sličnih simptomih kot mladi Avery, a tamošnji zdravnik zanikuje to ter pravi, da je bil vzrok smrti ostarelost ter bolezen na ledvicah. Sosedje tudi pripovedujejo povest o nenadni smrti dveh psov.

Okrajni pravdnik namerava še danes prositi za dovoljenje, da se sme izkopati trupla Ane Creighton, ki je umrla leta 1920 v starosti sedem in štirideset let ter John Creightona starejšega, tudi starega sedem in štirideset let, ki je umrl septembra meseca 1921. Ekshumiranje trupel se bo vršilo v sredo. Dr. Albert Edel, toksolog, je rekel, da je tako preobložen z drugimi stvarmi, da bosta najbrž potekla dva tedna, predno bo mogel potom kemičnih analiz gotovih organov dognati, če so vsebovala trupla kaj arzenika.

Okrajni pravdnik je pričakoval odgovore proti ekshumiranju ter rekel, da bo James McCarthy, prejšnji sodnik in zagovornik Mr. in Mrs. Creighton, skušal dokazati, da nima sodišče nikake jurisdikcije in da ni zadosti dokazov, ki bi opravičevali onečaščenje grobov staršev John Creightona, McCarthyja pa je rekel, da ne bo staval nikakih ugovorov in da nima njegova klijenta nobenega vzroka kaj prikrivati.

Detektiv Dimond, član štaba okrajnega pravdnika, je večeraj izročil Creightonu v jetniški celici slednjega kopijo prošnje, da se ekshumira trupla. Ko je detektiv prečital, je vzkliznil Creighton:

— Moj Bog, ali hočejo tudi moje starše spraviti v to? — Ni hotel podpisati prošnje, a Dimond je rekel, da bo izstavil affidavit, da je bila listina vročena. Dr. Edel je površno pregledal vsebino dveh ducator steklenice z različnimi tekočinami in kemikalijami, katere so našli na domu

KOMISIJA IZVEDENCEV NAJ ODLOČUJE

V nemških političnih krogih zahtevajo splošno, naj Nemčija obvesti zaveznike, da je pripravljena podvreči se sklepu strokovnjakov. — Pozicija kancelarca ni še omajana. — Cuno ne bo odstopil. — Njegov odstop bi še povečal ostrost položaja.

Berlin, Nemčija, 15. maja. — Odgovori zaveznikov sil na odškodninsko ponudbo Nemčije z dne 2. maja, so v vladnih in državno-zborskih krogih vzbudili idejo, da je edina pot, ki je še odprta Nemčiji, poslati poslanico, s katero bo obvestila zaveznike, da privoljuje brez vsakega nadaljnjega pridržka v ugotovljenje svojih obveznosti potom mednarodne komisije izvedencev, ker očitvidno ne more staviti bolj določenih natančnih predlogov, ki bi ugajali zaveznikom.

Taka rešitev diplomatskega položaja, ki je dosegel do mrtve točke, bi nudila po mnenju tukajšnjih krogov zaveznikom državnikom priliko izreči se za kak načrt, ki bi dovedel do končne ureditve reparacijskega vprašanja na temelju gospodarskih principijev ter plačilne zmožnosti Nemčije. Nemčija in zavezniki bi bili zastopani v tej komisiji.

Čeprav je bil ta predlog stavljen že v zadnji reparacijski ponudbi, je zavzemal le podrejeno mesto v primeri z drugimi elastičnimi predlogi.

Člani vlade ter voditelji v državnem zboru, ki so se tekom zadnjih desetih dni posvetovali glede izmenjave poslanic, ne vidijo nobene možnosti, da bi se izdelalo novo nemško ponudbo, ki bi ne mogla biti zavržena. Povdarjajo, da so vsi tozadevni predlogi odvisni od nemških financ ter gospodarskih razmer, ki pa postajajo z vsakim dnem slabše.

Govorice o nekaki kabinetni krizi zavračajo merodajni krogi z izjavo, da bi postal v takem slučaju še itak resni notranji in zunanji politični položaj še bolj resen. Nobene skupine ni v državnem zboru, ki bi bila pripravljena prevzeti dedščino, katero bi zapustil kancelar Cuno v slučaju svojega odstopa. Prav posebno ne očutijo združeni socialisti nobene želje, da bi prevzeli vlado v sedanjem položaju, ko so zavezniki zavržili reparacijsko ponudbo, za katero so se prav posebno zavzemali socialisti.

80,000 SAMOMOROV V NEMČIJI V ENEM LETU.

Berlin, Nemčija, 15. maja. — Pred vojno je znašalo število samomorov v Nemčiji nekako 13,000 na leto, a to število je sedaj naraslo na sedemdeset tisoč. Ta narastek za pe tisoč odstotkov od praznanjanju prebivalstva od 70 milijonov na 59 milijonov so nemški statističarji natančno preiskali ter ugotovili, da so izvršile večino samomorov starejše osebe. Žalost, revščina, nazadovanje trgovine, življenske težkoče vsprilno izpremenjenih razmer so bili med glavnimi vzroki samouničenja. Velik del samomorilcev predstavljajo oni, ki so bili glede preživljanja navezani na svoje prihranke, ki so sedaj popolnoma nezadostni. Nekako šest milijonov Nemcev dobiva podporo od različnih pomožnih organizacij.

CURZON BO SPREJEL KRASINA V AVDIJENCI.

London, Anglija, 15. maja. — Včeraj je dospel sem z areoplanom iz Moskve ruski sovjetski zastopnik Krasin. Zvečer je z galerije poslušal debato v poslanski zbornici. Jutri ga bo sprejel lord Curzon v avdijenci.

Creightona ter prišel do prepričanja, da ne vsebuje nobenega čistega arzenika. Natančna analiza, da sploh ni bilo nobenega arzenika v teh tekočinah in kemikalijah, bo potrebovala nekako en mesec.

V neki novi povesti glede Charles Averyja se glasi, da je malo pred svojo smrtjo zapustil dom svoje sestre v Newarku in da se je napolil peš na razdaljo dvajsetih milj proti svojemu prejšnjemu domu. Ko pa je njegova sestra zapazila njegovo odsotnost, sta se ona in njen mož odpeljala z avtomobilom za njim, ga dohitela ter privedla nazaj.

Mladi Avery se je baje tako bal svoje sestre, da je mesto nje ribal tla ter pomival posodo,

RAZKOL MED RUSIJO IN ANGLIJO PREPREČEN.

London, Anglija, 15. maja. — V tukajšnjih uradnih krogih so mnenja, da bo preprečen razkol med Rusijo in Anglijo vsled odgovora ruske sovjetske vlade na angleški ultimatum. Z zadovoljstvom so opazili izpremenbo stališča Rusije napram Angliji. Angleška vlada je pripravljena razpravljati o spornih zadevah z Leonidom Krasinom, ruskim trgovskim komisarjem ali katerim drugim pooblaščenecem, a minister za zunanje zadeve, lord Curzon ustraja pri vseh točkah, navedenih v angleškem ultimatu. Zahteval bo tudi primerna opravičila za škodo, katero so trpeli angleški podaniki.

VELIKO ŠTEVILO AMERIKAN-CEV V LONDONU.

London, Anglija, 15. maja. — Ameriški turisti prihajajo semkaj v takih množinah, da je hotelom, boarding-housom in agentom s poslopji težko najti streho za vse. Neka velika transatlantska družba je objavila, da bo tekom tekočega poletja prevzela preko morja najbrž 80,000 potnikov ali turistov.

ZAHTEVE ANGLEŠKE DELAVSKE STRANKE.

London, Anglija, 15. maja. — Angleška delavska stranka zahteva takojšen izpust šestih angleških radikaleev, ki se nahajajo v ameriških zaporih. Zapri so jih vsled tega, kar so se v vojnem času izražali proti vojni.

SAMOMOR UČENJAKA.

Worcester, Mass., 15. maja. — V Clarkovi knjigarni se je ustrelil danes Arthur Gordon Webster, profesor fizike. Star je bil šestdeset let. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano.

"GLAS NARODA" SLOVENIAN DAILY. Owned and Published by Slavonic Publishing Company. Place of Business of the Corporation and Address of Above Offices 82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"PRIJATELJI" NEMČIJE

Nemčija je bila že nešteto krat razočarana in sedaj je zopet. Razočarali sta jo angleška in laška nota. Od Francije in Belgije ni Nemčija ničesar dobrega pričakovala. Zanašala se je pa na Italijo, misleč, da se bodo Italijani odcepili od svojih dosedanjih zaveznikov.

Iz Jugoslavije.

K aretaciji boljševiških emisarjev v Subotici. Kakor se sedaj poroča, se pišeta v Subotici prede kratkim aretirana boljševiška emisarja Bogdan Jusbašić in Hinko Davidovič. Pri obeh so našli korespondenčno, katero je kompromitiranih več jugoslovanskih državljanov. Davidovič je imel pri sebi denarja v zbirki za 500 milijonov dinarjev.

SAMO ZASE V RAZREDU. Označba Grade 'A' označuje mleko reacione izbarnosti. In posebna skrb pri produkciji Bordenovega Grade 'A' ga postavlja v razred nad povprečnim. Nabavite si made in jajca na Bordenovega vozi.

Novice iz Slovenije.

Imenovanje v državni službi. Za tajnika 2. razreda pri oddelku za veterinarstvo sta imenovana: Šimen Žibert, doslej državni veterinar pri okrajnem glavarstvu v Krškem, in Stanko Arko, državni veterinar na Prevaljah. Največji zvon na Balkanu. V ljubljanski livarni zvonov bodo vili zvon sv. Klimenta za pravoslavno saborno cerkev v Ohridu v Srbiji.

Jugoslovanska Katoli. Jednuta. Ustanovljena l. 1898. Inkorporirana l. 1901. GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odbravki. Predsednik: RUDOLF FERJAN, 928 N. 18th St., Cleveland, O. Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 146 Pearl Ave., Lorain, O. Tajnik: JOSEPH FISHER, Ely, Minn. Skladnik: GEO. L. BROOME, Ely, Minn.

Jugoslavija irredenta.

Skrivnostni voz v tržaški prosti luki. Finančne oblasti v Trstu so razkrite te dni velikansko tihotapstvo z vinskim spiritom. V afero je zapletenih več tržaških uglednih trgovcev, država sama pa je oškodovana za več milijonov lir.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH.

V Jugoslaviji — se more izplačati dolarje le potnikom v Ameriko proti predložitvi od ameriškega konzula potrjenega potnega lista in ne več kot protivrednost od 3.000.— frankov, to je približno \$200.— za enega potnika.

V Italiji in zasedenem ozemlju —

Inko izplačano dolarje vsakomur do poljubnega zneska. Vsi delarji, ki so bili prisiljeni na delo v Italiji in zasedenem ozemlju, bodo prejeli vsakega dolarja.

Peter Zgaga. Zdravnik je šel s svojim prijateljem po ulici. Srečata človeka, ki oba jako spoštljivo pozdravi. "Kdo je to?" — vpraša prijatelj zdravnika.

NOVA ZANIMIVA KNJIGA NA KRVAVIH POLJANAH. Special Ivan Matičič. Cena s poštnino \$1.50.

